

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 13 Sayı: 70 Nisan 2020 & Volume: 13 Issue: 70 April 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581
Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4107>

KORONAVİRÜS PANDEMİSİ SEBEBİYLE EVDE KALIP SOKAĞA ÇIKAMAYAN 60 YAŞ ÜSTÜ BİREYLERİN BOŞ ZAMAN AKTİVİTELERİNİN BELİRLENMESİ VE PANDEMİNİN GETİRDİĞİ YAŞAMSAL DEĐİŐKİLİKLER HAKKINDAKİ DÜŐUNCELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

*DETERMINING THE LEISURE TIME ACTIVITIES OF INDIVIDUALS OVER 60 YEARS WHO CAN NOT
GO OUTSIDE DUE TO CORONA VIRUS PANDEMIC AND EVALUATION OF THEIR THOUGHTS ON
THE VITAL CHANGES BROUGHT BY THE PANDEMIC*

Sezen SONER AYKUT*
Serdar AYKUT**

Öz

Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan koronavirüs, küreselleşmenin de etkisiyle kısa bir zamanda hızla yayılmış ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilmiştir. Dünya genelinde toplamda 210 bölge ve ülkede görülen koronavirüs pandemisi küresel ve ulusal ölçekte birtakım tedbirlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır. Ülkeler arası sınırların kapanması, ticarete kısıtlamaların gelmesi gibi makro önlemlerin yanında, bireysel özgürlüklerin kısıtlanması gibi mikro önlemlerde bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı koronavirüs salgını sebebiyle sokağa çıkamayan ve evde kalan 60 yaş ve üzeri bireylerin boş zamanlarını değerlendirme aktivitelerini belirlemek ve salgının getirdiği yaşamsal değişikliklere ilişkin düşüncelerini değerlendirmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinde ikamet eden 60 yaş ve üzerindeki 10 birey oluşturmaktadır. Araştırmada yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan görüşme formu, bireylerin sosyodemografik özelliklerini ve psikososyal ihtiyaçlarını belirleyen 21 sorudan oluşmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, koronavirüs pandemisine bağlı olarak gerçekleşen yaşamsal değişiklikler sebebiyle bireylerin kaygı düzeylerinin arttığı, uyku düzenlerinin ve günlük rutinlerinin değiştiği, psikolojik desteğe ihtiyaç duydukları ve yaşamsal faaliyetlerini sürdürmek için yeterli teknolojik bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır. Ayrıca sosyal izolasyon sürecinde ağırlıklı olarak evde televizyon seyrederek ve kitap okuyarak vakit geçirdikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Koronavirüs, Salgın Hastalık, Yaşlı, Sosyal Hizmet.

Abstract

The coronavirus emerging in Wuhan, China, spread rapidly in a short time with the effect of globalization and was declared a pandemic by the World Health Organization. The coronavirus pandemic, which is seen in 210 regions and countries in the world, requires some measures to be taken on a global and national scale. Besides macro measures such as closing the borders between countries and restrictions in trade, it also makes micro measures such as restricting individual freedoms. The aim of this study is to determine the leisure activities of individuals aged 60 and over who cannot go out on the streets due to the coronavirus epidemic and stay at home, and to evaluate their thoughts about the life changes brought about by the epidemic. Qualitative research method was used in the research. The study group of the study consists of 10 individuals aged 60 and over who live in Ankara. Semi-structured interview technique was used in the research. The interview form created by the researchers consists of 21 questions that determine the socio-

* Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü Doktora Öğrencisi.

**Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü.



demographic characteristics and psychosocial needs of individuals. Content analysis technique was used to analyze the data. As a result of the research, it was found that individuals' anxiety levels increased, sleep patterns and daily routines changed, they needed psychological support and they did not have enough technological knowledge to continue their vital activities due to the vital changes due to coronavirus pandemics. In addition, it was determined that they spent time by watching television and reading books at home during the social isolation process.

Keywords: Pandemic, Coronavirus, Epidemic Disease, Elderly, Social Work.

1. GİRİŞ

Dünya üzerinde birden fazla ülkede etkisini gösteren ve geniş alanlara yayılan salgın hastalıklar olarak adlandırılan pandemi, özellikle küreselleşme ile hızlı bir biçimde yayılmakta ve toplumu; mikro, mezo ve makro düzeylerde, fiziksel, ekonomik ve psikososyal olarak olumsuz etkilemektedir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından Küresel pandemi olarak ilan edilen Koronavirüs salgını (WHO, 2020a) da yayılım hızı ve salgının insanlar üzerindeki olumsuz etkileri sebebiyle ulusal ve uluslararası boyutlarda toplumsal yaşamı önemli ölçülerde etkileyen önlemler alınmasını gerekli kılmıştır. Etkili ve zamanında müdahaleler olmadan virüsün yayılımının artacağı ve dünya çapında bir halk sağlığı acil durumuna neden olacağı bilinmektedir (Chang ve diğerleri, 2020, 4).

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre 10.04.2020 itibari ile 1,521,252 adet onaylanmış koronavirüs vakası ve salgına bağlı 92,798 ölüm gerçekleştiği belirtilmektedir. Aynı verilere göre toplamda 210 bölge ve ülkede hastalığın görüldüğü belirtilmektedir. Hastalığın yayılma hızı sebebiyle rakamlar sürekli artış göstermektedir. Türkiye de ise 42.282 onaylanmış vaka bulunduğu ve 908 ölümün gerçekleştiği görülmektedir (WHO, 2020b).

2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve hızla diğer kentlere yayılan Koronavirüs farklı türleri olan geniş bir virüs grubudur (Chang ve diğerleri, 2020,1; Qiao, 2020, 761). Soğuk algınlığından, şiddetli solunum yolu hastalıklarına ve ölüme sebep olabilmektedir. Hasta çoğu insan orta dereceli semptom ya da hiç semptom göstermezken, bazı bireylerde hastalık ağır sonuçlara sebep olabilmektedir (Watkins, 2020, 2). Ateş, öksürük, kas ağrısı, baş ağrısı ve ishal gibi belirtilerle kendini gösteren (Rasmussen ve diğerleri, 2020, 1) koronavirüs, özellikle yaşlı bireyleri ve diyabet, kronik solunum hastalığı, kardiyovasküler hastalık gibi çeşitli kronik hastalıkları olan bireyleri daha fazla etkilemektedir. Bu sebeple ülke genelinde alınan tedbirler içerisinde özellikle yaşlı bireyler daha geniş yer bulmaktadır.

Koronavirüs salgınının yayılmasını yavaşlatmak ve etkilerini azaltmak için Türkiye'de alınan tedbirler kapsamında toplumdaki her yaş grubunun mümkün olduğunca evde kalması ve dışarı çıkmaması istenilirken yaşlılara yönelik ayrıca düzenlemelere de gidilmiştir. Örneğin, İçişleri Bakanlığı tarafından 81 il valiliğine gönderilen genelge ile "65 yaş ve üzeri ile bağışıklık sistemi düşük, ve kronik akciğer hastalığı, astım, KOAH, kalp/damar hastalığı, böbrek, hipertansiyon ve karaciğer hastalığı olanlar ile bağışıklık sistemini bozan ilaçları kullanan vatandaşların 21 Mart saat 24.00'den sonra ikametlerinden dışarı çıkmaları, açık alanlarda, parklarda dolaşmaları ve toplu ulaşım araçları ile seyahat etmeleri sınırlandırılarak sokağa çıkmalarını yasaklanmıştır" (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2020).

Bu çalışmada amaç, öncelikle kendi sağlıkları için sokağa çıkmamaları gereken 60 yaş ve üzeri bireylerin boş zamanlarını değerlendirme aktivitelerini belirlemek ve koronavirüs salgınının getirdiği yaşamsal değişikliklere ilişkin düşüncelerini interdisipliner bir meslek olan sosyal hizmet uzmanı bakış açısıyla değerlendirmektir.

2.YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, 65 yaş ve üzeri bireylerin boş zamanlarını değerlendirme yöntemlerini öğrenmek ve sokağa çıkma yasağının getirdiği



yaşamsal değişikliklere ilişkin düşüncelerini belirlemek amacıyla fenomenolojik desende tasarlanmıştır.

Araştırma Ankara ilinde ikamet eden 10 kişi ile yapılmıştır. Araştırmada yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmış olup, araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu çerçevesinde, yaşanan pandemi sebebi ile telefon ve internet tabanlı görüşmeler ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu yaşlıları sosyodemografik açıdan tanıtıcı ve psikososyal ihtiyaçlarını belirleyici 21 sorudan oluşmaktadır (Ek 1). Görüşmeler 30-80 dakika arası sürmüştür.

Araştırmaya başlanılmadan önce katılımcılara, araştırmaya katılmanın tamamen gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde özellikle sosyal bilimlerde kullanılan, sözlü, yazılı ve diğer kaynakların objektif ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, metinden çıkarılan geçerli yorumların bir dizi işlem sonucu ortaya konulduğu bir araştırma tekniğidir. Bu yorumlar, mesajın göndereni, mesajın kendisi ve mesajın alıcısı hakkındadır (Weber, 1989, 5). Ses kayıtları ve görüşme formları yazıya dökülmüş ve araştırmacılar tarafından ortak çıkarımlar oluşturulmuştur. Katılımcıların ifadeleri olduğu gibi aktarılmış ve yorumlarda değişiklik yapılmamıştır.

3. BULGULAR

Araştırmaya katılan bireylerin yaş ortalaması 67,5'dur. En büyüğü 93, en küçüğü ise 60'dır (n:10). Katılımcıların %50'si kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılanların 5'i lisans, 2'si önlisans, 2'si lise ve 1'i ilköğretim mezunudur.

Tablo 1: Bakım Verenlerin Sosyo-demografik Özellikleri

	n	%
Yaş (Ortalama)	67,5	
Cinsiyet		
Kadın	5	50
Erkek	5	50
Eğitim Durumu		
İlköğretim	1	10
Lise ve dengi	2	20
Önlisans	2	20
Lisans	5	50
Medeni Hali		
Evli	7	70
Eşi Vefat Etmiş	3	30
Boşanmış	0	
Çalışma Durumu		
Evet	2	20
Hayır	8	80

Araştırmada 3 ana tema belirlenmiştir. Bunlardan ilki pandemiye ilişkin bilgiler ile, ikincisi koronavirüs salgını sebebiyle sokağa çıkmayıp evde kalan 60 yaş ve üstü yaşlı bireylerin boş zamanlarını değerlendirme aktiviteleri ile ilişkili iken diğeri ise, salgınının getirdiği yaşamsal değişikliklere ilişkin yaşadıkları güçlükler olarak oluşmuştur. Yaşamsal Değişikliklere İlişkin Yaşanılan Güçlükler teması da kendi içerisinde 4 alt temadan oluşmuştur.



3.1. Pandemiye İlişkin Bilgiler

Araştırmaya katılan 60 yaş ve üzerindeki bireylerin pandemi süreci hakkında genel bir bilgiye sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Pandemi salgın demek. Bende bu salgından korunmak için eldiven ve maske takıyorum. Dışarı çıkmıyorum, ev temizliğine dikkat ediyorum. Kendi temizliğime de dikkat ediyorum tabii... Kuaforler falan da kapalı artık kendi bakımımızı kendimiz yapıyoruz... (A,64y).

Bütün Dünya'da görülen salgın hastalıklar pandemi oluyor. Ağızdan çıkan zerreciklerle havadan, ellerden, ağız ve burundan bulaşmış. Temizlik önemli korunmak için. Evimi temizlemek için kimse de gelemiyor artık. Bir süre böyle... (A,93y).

Dünya'da birden fazla ülkede ve kıtada çok geniş alanda etkisini gösteren salgın hastalıklar pandemi demek. Pandeminin bulaşması ve korunma yolları hakkında da çok detaylı bilgiye sahibim. Mesela; ellerimi düzenli olarak 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkamak veya alkol sıvıyla ovalamak, öksürürken, hapşururken burnumu ve ağızımı tek kullanımlık mendille ya da dirseğimin içi ile örtmek, üçüncü şahıslarla yakın yakın temastan (yani üç metre mesafe olacak) kaçınmak, evde kalıp, kendimizi diğer kişilerden ayrı tutmak, ellerim ile temiz değilken, gözlerime ve burnuma veya ağızıma dokunmamak... Bunlar koronavirüsten korunma yolları... (L,64y).

Pandemi salgın oluyor. Korunmak için kendimizi izole ediyoruz. Temizliğimize dikkat ediyoruz. Maske eldiven şart... (M,68).

Pandeminin ne olduğunu, korunma şekillerini biliyorum. Bunun için evden çıkmamaya çalışıyorum. Eğer mecburen çıkarsam da 3 adım mesafeye ve maskeye dikkat ediyorum... Herkesin de dikkat etmesi gerekli. İşi olmayan çıkmamalı. Pandemi hakkındaki haberleri takip etmeye ve yeni şeyler öğrenmeye çalışıyorum... (O, 62y).

Pandemi salgının bir üst aşaması diye biliyorum. Genel olarak neler yapmam gerektiğini biliyorum ama bazen kafam karışıyor. Sosyal medyadan ve televizyondan falan öğrenmeye çalışıyorum. Bazıları 1 metre uzak dur diyor diğerine, bazıları 2 metre diyor. Yaz gelince bitecek diyenler var. Ee artık havalar da ısınıyor. Havada mikrop kalıyor diyenler var. Metal yüzeylerde, alışveriş arabası gibi yani, 3 saat kalıyormuş galiba. Ne bileyim işte daha önce yaşamadık ki böyle bir şey. Hayatımızdaki her şey değişti. Hasta olmaktan korkuyorum. Ben bir de KOAH hastasıyım daha çok korkuyorum. Arkadaşlarım telefonuma diğer ülkelerden fotoğraflar gönderiyor onları görünce iyice korkuyorum, uykularım kaçıyor. Tüm uyku saatlerim değişti. Gecenin köründe uyanıyor ve yeniden uyuyamıyorum... (S,66y).

Araştırmaya katılanların genel olarak pandemi süreci, bulaşma şekilleri ve korunma yolları hakkında bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. İzledikleri televizyon programların bu durumda etkili olduğu düşünülmektedir. Ancak çeşitli sosyal medya kanallarından yayılan bilgilerin de bireyler üzerinde kaygı ve korkuyu arttırıcı etkiye sahip olduğu gözlemlenmiştir.

3.2. 60 Yaş ve Üstü Bireylerin Boş Zaman Değerlendirme Aktiviteleri

Genel olarak araştırmaya katılan bireylerin evde kaldıkları zamanlarda boş zamanlarını değerlendirmek için yaptıkları aktivitelerin birbirleriyle benzerlik gösterdiği belirlenmiştir. Evde kalıp sokağa çıkmayan 60 yaş üzeri bireylerin sıklıkla televizyon izleyerek ve kitap okuyarak vakit geçirdikleri saptanmıştır.

Normal hayatımda aktif biriydim ama şu an kendimizi korumak için evde kalıyoruz. Evde vakit geçirmek için el işi yapıyorum. Örgü kurslarına katılıyordum bu salgından önce şimdi onları yapıyorum. Ayrıca resim kursuna falan da gitmiştim evde resim yapıyorum. Bunların dışında kitap okuyorum. Biraz bilgisayar başında vakit geçiriyorum işte televizyon izliyorum... (A, 60y).

Yatıyorum, kalkıyorum, yemek yiyorum, televizyon izliyorum, kitap okuyorum, müzik dinliyorum. Görüşemediğim arkadaşlarımı falan arıyorum telefonla. Onlarla konuşuyorum. Çok verimli geçmiyor yani... (O,62y).

Yürüyüş yapamıyorum. Her sabah yürüyüşe giderdim. Kitaplarım var onları okuyorum. Bazen bahçeye çıkıyorum. Televizyon seyrediyorum. Öyle geçiyor günlerim... (A,64y).



Tasarım çalışmaları yapıyorum evde. İnternetten araştırmalar yapıyorum çeşitli konularda. Arta kalan zamanımda da televizyonda belgesel programları izliyorum bazen de film izliyorum. Vaktimi verimli kullanmaya çalışıyorum...(L,64y).

Yemek, temizlik, çamaşır işleri zaten yoğun zamanımı alıyor. Arta kalan zamanda da televizyon programları ve film izliyorum... (M,62y).

Evde bahçeme çıkıyorum, radyomu açıyorum onu dinliyorum ya da televizyondan haberleri dinleyerek vakit geçiriyorum. Bulmaca çözerek geçiriyorum zamanımı...(A,93y).

3.3.Yaşamsal Değişikliklere İlişkin Yaşanılan Güçlükler

3.3.1.Alt Tema 1: Ekonomik Yetersizlikten Duyulan Kaygılar

Parasal kaygılarım var. Sürecin ne kadar süreceği belli değil. Bu sebeple bilmiyorum yani, gelirim geçimim için yeterli değil...(A,64y).

Ekonomik olarak korkuyorum. Emekliyim sadece emekli maaşım var. Bu salgın herkesi etkiliyor baksana tüm dünyayı etkiledi. Ne kadar sürecektir, inşallah kısa sürer. Evim kira. Daha önce kendi evim vardı ama borçlarım sebebiyle satmak zorunda kaldım....İnşallah kısa sürer....(S, 66).

Parasal yetersizlik duymuyorum. Gelirim beni idare ediyor. Şu an salgın var evet, ama beni ekonomik olarak etkilemiyor (A, 60).

Ticari faaliyetim durduğu için gelir girdimiz çok düştü. Gelir girdisi gider çıktısını karşılayamadığı için ve bu sürecin ne kadar süre alacağını belirsizliği nedeniyle ekonomik sıkıntımız var. Ayrıca çalışan onlarca pesonelin özlük hakları, sağlık ve yaşam durumu beni de olumsuz etkiliyor...(L, 64y).

Eşimin işleri durdu. Bu salgının ne kadar süreceği de belli değil bu sebeple ekonomik sıkıntımız var...(M,62y).

Araştırmaya katılanların genel olarak sürecin belirsizliği sebebiyle endişeli oldukları ve ekonomik anlamda kaygılarının olduğu saptanmıştır. Koronavirüs pandemisi sebebiyle gerek küresel çapta gerekse ülkeler bazında ekonomik faaliyetlerde azalma mevcuttur. Büyüme oranları, enflasyon, salgını önlemek için yapılan harcamalar, turizm gelirlerindeki azalma, iç talep düşüşü vs. gibi etmenler ekonomiyi negatif etkilemektedir ve ekonomideki dalgalanmalar da bireyler üzerinde kaygıya sebep olmaktadır.

3.3.2. Alt Tema 2: Koronavirüs Pandemisine Bağlı Psikososyal Kaygılar

Sosyal hayatım çok kısıtlandı. Salgından önce arkadaşlarımla buluşuyordum, çeşitli kurslara gidiyordum. İngilizce kursuna gittim, resim kursuna gittim. En son örgü kursuna gittim. Ama şimdi evde kalıyoruz. Arkadaşlarımla görüşemiyoruz, kurs etkinliklerim bitti. Annemi, arkadaşlarımı bir de oğlumun çok özledim. Eskiden alışverişe eşimle giderdik. Şimdi sadece o gidiyor. Zaman zaman ben de!! Bir an önce bitsin çözümünü çaresi bulsun istiyoruz.... (A,60y).

Salgın bizi olumsuz etkiledi. Eve kapanmamızı sağladı. İhtiyaçlarımızı oğlum karşılıyor. Torunlarımı özledim. İki çocuğumdan üç torunum var onları göremiyorum. Bir torunum 8 yaşında diğeri 1,5 oldu. Bir diğeri ise 6 aylık daha ve yeni ameliyat oldu. Onları göremiyorum, özliyorum...(M,68y).

Sürecin süresinin belli olmaması beni tedirgin ediyor...Evde ne kadar duracağımız belli değil, spor yapamıyorum, yürüyüş yapamıyorum. Kilo aldım oturmaktan...Günlük rutinim bozuldu, uyku düzenim değişti, uyku sorunu yaşıyorum...(O,62y).

Hastalık bulaşmasını diye evden dışarı çıkmıyorum. Çocuklarımla temas etmiyorum. Mesafeli duruyorum. Kolonya kullanıyorum, ellerimi sık sık yıkıyorum. Çocuklarımla zaten sık görüşüyorum. İhtiyaçlarımı onlar karşılıyor. Bahçem dışına çok çıkma alışkanlığım olmadığı için henüz bu evde kalma durumu beni çok etkilemedi...(A,93y).

Kardeşlerimi, çocuklarımı, gelinimi çok özledim. Bu sürecin ne kadar süre alacağı belirsiz...(M,62y).

Bu salgından beri yürüyüş yapamıyorum. Evden dışarı çıkmıyorum, eve kimseyi kabul etmiyorum. Marketten gelen poşetleri 1 gün balkonda bekletiyorum. Temizliğime dikkat ediyorum hastalıktan korunmak için. Sosyal yaşamımdaki dostlarımla bir araya gelemiyorum, çocuklarıma ve torunlarıma sarılamıyorum.



Bu durum beni fazla üzüyor. Ne kadar zaman daha diye soruyorum kendime... Hareketlerim kısıtlandı...kilo sorunu olabilir... Kaliteli uyku uyuyamıyorum, rüyamda gördüğüm şeyler beni etkiliyor. (A,68y).

Fiziksel ve psikososyal olarak çok olumsuz etkileniyorum. Egzersiz, yürüyüş yapamadığım için fizik gücüm düştü, sıkıntıdan devamlı yeme yoğun eylemim olduğunda kilo aldım ve kan değerlerim iyi değil. Tabii bunlara ilave psikolojim de iyi değil... (L,64y).

Yapılan görüşmelerden katılımcıların en çok sürecin belirsizliğinden kaygı duydukları belirlenmiştir. Yaşanan salgının onları olumsuz etkilediği, sosyal yaşantılarını değiştirdiği ve yakınlarını özledikleri gözlemlenmiştir. Sevdikleri ile yakın ilişki kuramama, onlara temas edememe, alıştıklarından farklı bir yaşam tarzı sürdürmenin bireyler üzerinde negatif etki yaptığı gözlemlenmiştir. Ayrıca sürekli evde kalmanın fiziksel olarak da sorun yaşamalarına sebep olduğu saptanmıştır.

3.3.3.Alt Tema 3: Günlük İhtiyaçlarda Teknoloji Kullanımı

Bilindiği gibi, günümüzde bankacılık işlemleri, haber alma, alışveriş gibi günlük ihtiyaçlar karşılanırken internet kullanımı oldukça yaygın bir hal almıştır. Özellikle pandemi döneminde evden çıkmadan her türlü fatura kolaylıkla ödenebilmekte ve ihtiyaç duyulan malzemeler online alışveriş yöntemi ile kolaylıkla alınabilmektedir.

Tüm ödemelerimi online yapmaya çalışıyorum. Ayrıca iyi bir internet kullanıcısı olduğumu da belirtmek isterim. Alışverişlerimi de dışarı çıkmamak için online yapıyorum ya da telefonla sipariş ederek yapıyorum...(L,64).

Faturalarımı online ödüyorum. Alışverişlerimi de online yapıyorum Mümkün olduğunca dışarı çıkmıyorum çünkü...(M,62)

Faturalarımı falan çocuklarım ödüyor. Hiç bilgisayar kullanmadım. Akıllı telefon da kullanmadım. Alışverişimi de çocuklarım yapıyor zaten (A,93y).

Aktif olarak interneti kullanamıyorum. Alışverişleri de eşim ya da ben gidip alıyoruz...(A,60y).

İnternette fatura ödeyemiyorum, bilmiyorum. Alışveriş yapmayı da bilmiyorum bilgisayardan. Lazım olan bir şey olursa oğullarıma söylüyorum...(S,66).

İnternette sadece oyun oynuyorum ya da haber okuyorum. Ha bir de araba ilanı gibi çeşitli ilanlara bakıyorum. Fatura ödemeyi, alışverişini bilmiyorum ve internete çok fazla güvenmiyorum. ..(O,62y).

Görüldüğü gibi internet kullanımı her yaş döneminde aynı olmamakta ve bireysel tercihlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Özellikle yaşlı bireyler arasında internet kullanımı kendi ihtiyaçlarını karşılayacak düzeye ulaşmamıştır.

3.3.4.Alt Tema 4: İhtiyaçlarının Karşılanmasına İlişkin Düşünceleri

Çocuklarım benim ihtiyaçlarımı karşılıyor. Elektrikçiyi, suyumun ödüyorlar, dolabımı dolduruyorlar. İhtiyaçlarımı karşıladıkları için çok zorlanmıyorum...(A,93y).

Ya ne kadar sürecek bunu da bilmiyoruz ki. Faturalarımız silinse bu karantina boyunca aslında ne güzel olurdu. Psikolojik destek de çok önemli aslında. Herkes korkuyor, hepimizin psikolojisi bozuldu. Bir de bu süreçte işsiz kalanlar var, onların ödemeleri var mesela kira ödemeleri gerekli, kredi kartları ödenmeli. Ee... işsiz kaldılar ya da ücretsiz izne çıktılar. Allah yardımcıları olsun. İnşallah kısa sürede biter...(S,66y).

Bizim ihtiyaçlarımız karşılanıyor. Hiç kimsesi olmayanlara yardım edilmeli. Ayrıca psikolojik destek de sağlanmalı...(M, 68y).

Psikolojik destek şart. Epeydir evden çıkmıyoruz. Kaç gün oldu unuttum. Evde tek olsam daha kötüydü en azından eşimle sohbet edip çay içebiliyorum. Tek başıma olsam daha zordu. Evde vakit geçirmek zor oluyor. Bu süreçte belki televizyon programları daha çeşitlendirilebilirdi. Evde vakit geçirmek için...Gezici market, manav olabilir belki. Kapının önünden hemen almak için. Saati falan belli olurdu hemen iner alırdık (O, 62y).

Şimdilik kendime yetiyorum ama belki ilaç konusunda ve doktor kontrollerim konusunda sıkıntı olabilir diye düşünüyorum bir de biraz rahatlamak istiyorum. Salgın haberleri çok ürkütüyor...(A,60).



İnternet alışverişini bilmiyorum. Belki bu konuda bir şeyler yapılabilir...(A,68y).

Krize karşı dünya devletleri ile eşgüdüm içerisinde çalışma yapan güçlü, kararlı, stratejik, planlı, bilime inanan yapıya sahip bir devlet anlayışı ve yönetiminin mücadelesini halk olarak arkamızda görmek istiyoruz. Bu sağlandı mı virüsün getirdiği tüm sorunların süratle çözüleceğine inanıyorum...(L,64y).

Görüldüğü gibi koronavirüs pandemisi döneminde evde kalan ve sosyal izolasyon yaşayan bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik düşünceleri çeşitlilik göstermektedir. Ancak genel olarak bakıldığında ilk sırada psikolojik destek istediklerini belirtmişlerdir. Özellikle çeşitli sosyal medya kanallarından yayılan asılsız bilgiler, videolar ve fotoğraflar insanları yanlış bilgilendirmekte ve sürekli bir korku ve kaygı durumuna sebep olmaktadır. Bunların dışında televizyon programlarının çeşitliliğinin arttırılması, internet kullanımı hakkında bilgi verilmesi, ödemelere kolaylık sağlanması pandemi döneminde ihtiyaçlarının sağlanmasına yönelik olan diğer düşünceler olarak belirtilmiştir.

4.TARTIŞMA

Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel bir tehdit olarak nitelendirilen ve pandemi olarak ilan edilen Koronavirüsün, etkileri toplumun her alanında hissedilmektedir. Küresel çapta özellikle ekonomik anlamda varlığını hissettiren Koronavirüs, bireyleri fiziksel, psikososyal ve mali olarak etkilemektedir.

Hastalığın etkisinin azalması ve hızının yavaşlaması için ulusal ve uluslararası boyutlarda bir çok önlem alınmaktadır. Uluslararası boyutlarda alınan sınırların kapatılması, uçuşların durdurulması, kapsamlı sağlık taramaları, spor müsabakalarının ve bilimsel kongre, konser gibi sosyokültürel etkinliklerin durdurulması bu duruma örnek olarak gösterilebilmektedir. Ulusal boyutlarda ise uzaktan eğitim, şehirlerarası ulaşım kısıtlaması, belirli yaş grupları için daimi sokağa çıkma yasağı, toplumun geneli için haftasonları sokağa çıkma yasağı, market, pazar, metro, otobüs vs yerlerde maske kullanım zorunluluğu, karantina uygulamaları gibi alınan tedbirler bireyleri yaşam değişikliğine zorlamış ve sosyal izolasyonu gerekli kılmıştır. Evde kalıp sokağa çıkamayan ve günlük rutinleri beklemedikleri bir anda birdenbire değişen 60 yaş üstü bireyler ise evlerinin içerisinde kendilerini oyalayacak aktivitelere yönelmişlerdir.

Alınan tedbirler kapsamında evde kalan 60 yaş ve üzerindeki bireyler, evde kaldıkları zamanı ağırlıklı olarak televizyon izleyerek ve kitap okuyarak geçirmektedirler. Bunların dışında resim yapmak, müzik dinlemek, bilgisayar başında vakit geçirmek, görüşülemeyen arkadaşlar ile telefonla konuşmak ve ev işleri yapılan diğer aktiviteler olarak belirlenmiştir.

Sosyal izolasyon kapsamında evinde kalan 60 yaş ve üzerindeki bireyler, aynı zamanda temizlik, ev işleri, fatura ödemek, alışveriş yapmak, rutin sağlık kontrollerini yaptırmak, egzersiz yapmak gibi yaşamsal faaliyetlerini de sürdürmek durumundadırlar. Bu eylemlerden bazıları online bir biçimde yerine getirilebilirken bazıları ise uzaktan gerçekleştirilememektedir. Ayrıca yapılan görüşmeler neticesinde ihtiyaçların bilgisayar tabanlı olarak karşılanmasının da bireyler arasında aktif olarak kullanılan bir yöntem olmadığı belirlenmiştir. Genel olarak araştırmaya katılan bireylerin ihtiyaçlarının çocukları tarafından karşılandığı bu sebeple süreç içerisinde bankacılık işlemleri ve alışveriş gibi konularda çok fazla zorlanmadıkları belirlenmiştir. Ancak yaşanan sürecin süresinin ve sonucunun belirsiz olması bireyler üzerinde çeşitli ekonomik kaygılara da sebep olmaktadır. Pandemi döneminde bireylerin genellikle alışverişlerini toplu bir biçimde yapmaya yöneldikleri ve evlerinde makarna, un, bakliyat gibi ürünlerde stok yapmaya kalkıştıkları görülmüştür. Yapılan toplu alışverişlerin de onları mali olarak tedirgin ettiği belirlenmiştir. Ayrıca sahip oldukları mülklerinden kira geliri elde eden bazı bireylerin kiracılarının, iş yaşamlarında sorun yaşamaları ve ekonomik olarak sıkıntıya düşmeleri sebebiyle kaygı duydukları gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılan bazı bireylerin ise işyerlerini kapatmaları ve gelir marjlarının düşmesi sebebiyle finansal açıdan yetersiz kalmaktan korktukları belirlenmiştir.



Saptanan temel eksiklik ise psikolojik destek alanında olmuştur. Özellikle sürecin belirsizliğinin ve sosyal medyada yayımlanan çeşitli video ve görüntülerden oluşan bilgi kirliliğinin, bireyler üzerinde korku, kaygı ve strese sebep olduğu belirlenmiştir. Özellikle kadın bireylerin aşırı temizlik takıntıları, sürekli el yıkama istekleri, marketten aldıkları ürünleri yıkamaları, sürekli düş almak istemeleri gibi nedenlerle obsesif kompulsif bozukluk belirtileri göstermeye yatkın oldukları gözlemlenmiştir. Süreç sebebiyle duyulan kaygı bazı bireylerin uyku düzenlerinin bozulmasına, kötü rüyalar görmelerine sebep olmaktadır. Evden çıkamama, ölüm korkusu, sevdiklerine duydukları özlem ve onlara yeniden sarılma endişesinin ise bireyleri psikolojik olarak derinden etkilediği belirlenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yaşanan koronavirüs pandemisi süreci, özellikle, aile içi şiddet, taciz ve istismar, obsesif kompulsif bozukluk ve benzeri mental hastalıklar, intihar, suça yönelme, yoksulluk ve iş kaybı, damgalama ve ayrımcılık gibi vakalarda yükselme eğilimine sebep olabilmekte ve sosyal hizmet müdahalelerine duyulan ihtiyacı arttırmaktadır.

Sosyal hizmet, insanların yaşam kalitelerini arttırmayı, koşulları onlar için elverişli hale getirmeyi, insan haklarını güvence altına almayı, ihtiyaç duyulan kaynaklardan adaletli bir şekilde faydalanmayı ve kişilerin kendi hayatlarında söz sahibi olmaları gerektiğini savunan uygulamalı, sorun çözücü bir meslektir. Diğer meslekler ile eşgüdümlü çalışarak koordineyi ve iletişimi arttırmaktadır. Ayrıca kriz yönetiminde etkin rol oynar ve birey, aile/grup, toplum düzeylerinde psikososyal müdahalelerde bulunarak destek sistemlerini harekete geçirmektedir.

Sosyal hizmet uzmanları içinde bulunulan süreç dahilinde bireyler ile beraber çalışarak onları korku ve endişelerinden arındırmakta, ihtiyaçları doğrultusunda onları uygun kaynaklar ile buluşturmaktadır. Ayrıca sosyal hizmet uzmanları, aile içi iletişimi geliştirerek bireylerin ev içinde beraber geçirdikleri zamanın kalitesini ve verimliliğini arttırmaktadır.

Sosyal hizmet uzmanlarının pandemi sürecinde olduğu kadar pandemi sonrası süreçte de aktif rol oynaması gerekmektedir. Sahip oldukları mesleki bilgi ve deneyimleri ile geleceğe yönelik müdahalelerde bulunarak toplumsal düzenin sosyal sağlığı ve yeniden inşasına koruyucu ve önleyici çalışmaları ile destek olacaklardır.

Koronavirüs Pandemisi sürecine ve sonrasına ilişkin plan ve politika üretiminde sosyal hizmet uzmanlarının bilgi ve becerilerinden yararlanılması gerekmektedir.

Genel olarak pandemi ile ilgili olarak yapılmış çalışmalara bakıldığında literatürün yetersiz ve konuya ilişkin sosyal hizmet uzmanı bakış açısının eksik olduğu saptanmıştır. Bu alanda yapılacak çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Chang, L. Sheryl; Harding, Nathan; Zachreson, Cameron; Clif, M. Oliver; Prokopenko, Mikail (2020). Modelling Transmission and Control of the COVID-19 Pandemic in Australia. *arXiv*: 2003.10218, 1-27.
- Qiao, Jie (2020). What Are The Risks of COVID-19 Infection in Pregnant Women?. *Lancet*, 395(10226), s. 760-762. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30365-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30365-2)
- Rasmussen, A. Sonja; Smulian C. John; Lednický, A. John; Wen, S. Tony; Jamieson, J. Denise (2020). Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) And Pregnancy: What Obstetricians Need To Know. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, s. 1-12. <https://doi.org/10.1016/j.ajog.2020.02.017>
- Türkiye Cumhuriyeti İçişler Bakanlığı (2020). 65 Yaş ve Üstü ile Kronik Rahatsızlığı Olanlara Sokağa Çıkma Yasağı Genelgesi. <https://www.icisleri.gov.tr/65-yas-ve-ustu-ile-kronik-rahatsizligi-olanlara-sokaga-cikma-yasagi-genelgesi>
- Watkins, John (2020). Preventing A Covid-19 Pandemic. *BMJ*, s. 1-2. DOI: 10.1136/bmj.m810
- Weber, R. Philip (1989). *Basic Content Analysis*. London: Sage.
- World Health Organization (2020a). *Coronavirus Disease (COVID-19) Pandemic*. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- World Health Organization (2020b). *Coronavirus Disease (COVID-19) Situation Dashboard*. <https://experience.arcgis.com/experience/685d0ace521648f8a5beeee1b9125cd>